

Д-р Мартін Гроте

Головуючий суддя Суду землі в м. Ганновер

Взаємна згода/порозуміння в кримінальному провадженні

I. Взаємна згода/порозуміння та встановленні істини

Федеральний Конституційний суд: незамінною передумовою провадження в правній державі є те, що рішення, які стосуються позбавлення персональної свободи мають спиратись на достатнє прояснення обставин справи з боку судді та мати достатню основу з точки зору фактів

Згідно з § 244 абз. 2 КПК¹ суд повинен за власною ініціативою поширити дії із встановлення істини на всі факти та засоби доказування, які мають значення для прийняття ним рішення.

- Тому в німецькому кримінальному праві не передбачається жодного порозуміння стосовно обставин справи, які мають бути покладені в основу вироку
- Домовленість не може заступати на місце вироку та дослідженню і встановленню істини, які йому передували
- Залишається чинним зобов'язання суду дослідити істину
- Домовленість не повинна призвести до призначення невідповідного розміру вини покарання.

II. Процесуальне врегулювання

З 2009 року діє законодавче врегулювання стосовно взаємної згоди/порозуміння, § 257с КПК². Найважливіші принципи законодавчого врегулювання є наступними:

- Найважливішим змістом порозуміння є, як правило, визнання вини, яке скорочує тривалість провадження
- Також й у випадку зізнання суд повинен встановити істину, щонайменше дослідити, чи заявлене зізнання поєднується із результатом розслідування та не існують інші сумніви щодо правдивості

¹ § 244 абз. 2 КПК

...

(2) Для з'ясування істини суд повинен за офіційною ініціативою поширити дослідження доказів на всі факти та засоби доказування, які мають значення для прийняття ним рішення.

...

² § 257 КПК

(1) У прийнятних випадках суд може у відповідності із наступними абзацами укласти з учасниками провадження угоду про подальший перебіг та результат провадження. Положення § 244 абз. 2 не зачіпаються.

(2) Предметом угоди можуть бути лише правові наслідки, які можуть міститись у вироку або у пов'язаних із ним постановках (ухвалах), інші процесуальні заходи по даному провадженню, а також процесуальні дії учасників провадження. Складовою частиною будь-якої угоди має бути зізнання підсудного. Визначення міри покарання, а також заходи виправлення та забезпечення не можуть бути предметом угоди.

(3) Зміст можливої угоди має бути оголошений судом. З урахуванням вільної оцінки всіх обставин справи, а також загальних меж покарання, суд правомочний встановити нижчу та верхню межу покарання. Учасникам провадження надається можливість висловити їх позицію. Угода вважається укладеною, якщо підсудний та прокурор погоджується із пропозицією суду.

(4) Зобов'язання, які прийняв на себе суд в рамках угоди, скасовуються, якщо не були враховані або виникли вперше важливі правові або фактичні обставини і суд на цій підставі доходить переконання, що визначені в угоді рамки покарання більше не відповідають обсягу вини підсудного та тяжкості скоєного. Це положення також діє у тому випадку, якщо подальші процесуальні дії підсудного не відповідають поведінці, передбаченій в угоді. У таких випадках зізнання підсудного не може бути використане судом. Відхилення від передумов угоди підлягають негайному оголошенню про них з боку суду.

(5) Підсудному мають бути роз'яснені передумови та наслідки відхилення рішення суду від передбаченого в угоді перебігу провадження з міркувань, зазначених в абзаці 4.

- Предметом порозуміння можуть бути лише ті правові наслідки, які можуть бути змістом вироку
- Порозуміння стосується в першу чергу призначення покарання, можливо також процесуальної поведінки учасників провадження (наприклад подання заяв про прийняття доказів), і ніколи не стосується обставин справи, які мають бути встановлені
- Жодних погроз призначенням більш суворого покарання, жодних обіцянок не передбачених в законі переваг («ножиці покарання» у разі неадекватно великої різниці між прогнозованим покаранням із та без зізнання)
- Інформування громадськості
- Жодної домовленості про конкретний розмір покарання, а лише обіцянка дотримання певних рамок при визначенні розміру покарання; підставою цього є те, що в іншому випадку вирок орієнтувався би не на рішення суду, а виключно на домовленість
- Залучення всіх учасників провадження
- Протоколювання
- У випадку порозуміння згідно з вимогами § 302 абз. 1 речення 2 КПК³ виключається можливість відмови від засобів правового оскарження; про це обвинуваченому мають бути надані розлогі пояснення
- Відхилення від судової обіцянки щодо дотримання ним певних рамок при визначенні розміру покарання є можливим у тому разі, якщо з'являться до цього часу непомічені або нові обставини; у такому разі можливість використання зізнання відпадає.

³ § 302 абз. 1 речення 2 КПК

(1) Відкликання оскарження, а також відмова від оскарження можуть бути дієво заявлені й до завершення строку на оскарження. Якщо винесенню вироку передувало судова угода (§ 257с), то відмова виключається. ...